

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМ. АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

Филология және әлем тілдері факультеті
Факультет филологии и мировых языков
Шет тілдер кафедрасы
Кафедра иностранных языков

«КӨП ТІЛДІЛІК ПЕН ТІЛДІК ЕМЕС УНИВЕРСИТЕТТЕРДЕ
ШЕТЕЛ ТІЛДЕРІН ОҚЫТУДЫҢ АУҚЫМДЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ» атты
халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
Алматы, Қазақстан, 20 сәуір, 2017

МАТЕРИАЛЫ
международной научно-методической конференции
«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПОЛИЯЗЫЧИЯ И ПРЕПОДАВАНИЯ
ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В НЕЯЗЫКОВЫХ ВУЗАХ»
Алматы, Казахстан, 20 апреля 2017

MATERIALS
of international scientific-methodical conference
«ACTUAL PROBLEMS OF MULTILINGUALISM AND FOREIGN
LANGUAGE TEACHING IN NON LANGUAGE UNIVERSITIES»
Almaty, Kazakhstan, 20 April 2017

Алматы
«Қазақ университеті»
2017

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Исмагамбетова Л.Ш.</i> Особенности внедрения полиязычного образования в Республике Казахстан. -----	3
<i>Bassett D., Shayakhmet A.</i> How to use the internet efficiently for research -----	7
<i>Antonyan Rusanna.</i> Workshop: "how to motivate students to create digital stories" -----	8
<i>Колмухамедова Н.Н.</i> English for specific purposes: concept of esp and curriculum design -----	8
<i>Мальцева Н.Г.</i> Лингводидактические исследования инпута в обучении иностранному языку. -----	11
<i>Абуханова А.Г.</i> Развитие языковой личности на базе корпусных данных -----	13
<i>Мулдагалиева А.А., Окуиева Г.Т.</i> Difficulties with vocabulary learning. -----	16
<i>Артыкова Е.У., Алмабаева Г.Б.</i> Modern information technologies in education system -----	18
<i>Кашкимбаева К.С., Жунусова Д.А.</i> Языковая личность: этнокультурные и методические компоненты обучения иностранному языку. -----	21
<i>Болат Б., Набижанкызы З.</i> Tips for Ielts writing task 1 -----	23
<i>Нурмуханбетова А.А., Баймуратова И.А.</i> Interactive activities in the classroom . -----	27
<i>Жубанова К.Х., Попова Н.В.</i> Use irregular verbs correctly -----	30
<i>Карашина Г.Т., Оразаева Г.А., Жанадилова З.М.</i> Classroom activities for developing speaking skills -----	32
<i>Abdikairova U., Aysultanova K.A.</i> Higher education (social workers) used to prepare the example of the pronouncements and pedagogical bases -----	35
<i>Penny Lew Chooi Yin., Seri Kembangan, Malaysia, Artykova E.U. Almabaeva G.</i> New teaching and information technologies in education system . -----	38
<i>Баймуратова И.А., Исабаева Б.</i> Ағылшын тіліндегі "ing" жұрнақты етістік формасының сөйлемде атқаратын қызметі мен олардың қазақ тіліне аударылу тәсілдері . -----	40
<i>Карабаева Б.Н., Мадиева З.К.</i> Group work and pair work in teaching English -----	43
<i>Lomachenko N.L., Sabyrbayeva N.K.</i> The importance of teaching free communication -----	45
<i>Туллубаева Б.Б., Жиренишина К.А.</i> Шетел тілінде білім берудегі жоба технологиясы. -----	47
<i>Abylkasova A.B., Artykova E.U.</i> Teaching vocabulary as an essential part of learning a foreign language for non native students -----	49
<i>Makhazhanova L.M., Aliyarova L.M.</i> Teaching the process of reading comprehension -----	52
<i>Omarova Sh.B., Omarova A.B.</i> Modern forms, methods and mean of distant learning -----	55
<i>Rakhmetova V.Zh., Madiyeva Z.K.</i> How to use new publications to give an effective lesson -----	57
<i>Smagulova A.S., Tastemirova B.I.</i> The problem of intercultural communication in foreign languages. -----	60
<i>Makhmetova D.M., Gumarova Sh.B.</i> Elsp teaching based on project works . -----	63
<i>Arinova B.A., Seitkerim B.E., Tleugabylova Z.A.</i> Educational and educative potential of spiritual and moral education programme of "self-knowledge" -----	66

<i>Turekhanova A.T., Tleugabylova Z.A.</i> The place of art pedagogy in the development of children-----	68
<i>Атабаева Г.К., Калиева А.Ж.</i> Тілдік емес жоғарғы оқу орындарындағы шет тілін оқытудың психологиялық ерекшеліктері-----	71
<i>Оразаева Г.А., Қарашина Г.Т., Жанадилова З.М.</i> Vocabulary teaching strategy .Бекмашева Б.Н., Луговская Е.И. Преподавание английского языка для профессиональных целей в «неязыковом вузе» -----	73
<i>Луговская Е.И., Бекмашева Б.Н.</i> Преподавание английского языка для профессиональных целей в «Неязыковом вузе»-----	76
<i>Махарова Г.С., Смагулова А.С.</i> Кәсіби бағдарлы шетел тілін оқытудағы ғылыми техникалық терминдер мен неологизмдерді меңгерудің ерекшеліктері-----	78
<i>Таяева Р.М., Kolesnikova T.P., Ongarbayeva M.S., Niyazkozhaeva A.B.</i> The role of socio-cultural approach in foreign language teaching-----	82
<i>Strautman L.E., Gumarova Sh.B.</i> Some hints for non-English scientists writing in English. -----	84
<i>Халенова А.Р., Махамжанова Л.М.</i> Ағылшын тіл сабағында өздік жұмыстар арқылы оқытушыларды шығармашылыққа баулу .-----	86
<i>Makisheva M.K., Karipbayeva G.A.</i> Some peculiarities of Translating Complex Constructions from English into Russian. -----	89
<i>Досыбаева Г.К.</i> Профессионально-ориентированный иностранный язык - приоритетное направление в обновлении образования -----	91
<i>Калдыбаева А.Т., Несипбаева З.С.</i> Значимость формирования нравственности студентов в полилингвальном обучении -----	94
<i>Суттибаев Н.А., Тулеубаева Б.Б.</i> Шетел тілінде білім берудегі мәдениетаралық қатысымдық құзыреттілікті қалыптастырудағы оқыту материалдары.-----	97
<i>Суттибаев Н.А., Тулеубаева Б.Б.</i> Кәсіби-шетілдік даярлауда шетел тілі мұғалімінің мәдениетаралық қатысымдық құзыреттілігін дамыту -----	101
<i>Суттибаев Н.А., Тулеубаева Б.Б.</i> Шетел тілі мұғалімінің инновациялық даярлығын қалыптастыру -----	104
<i>Нұртаева А.Б.</i> Оқу үрдісінде бастауыш сынып оқушыларының қабілетін дамытудың маңыздылығы. -----	106
<i>Құдайбергенова А.Қ.</i> Ағылшын тілі сабағында функционалдық сауаттылықты қалыптастыру. -----	108
<i>Халенова А.Р., Алиярова Л.М., Махамжанова Л.М.</i> Письменный перевод как средство обучения иностранному языку в высших учебных заведениях.-----	111
<i>Оразаева Г.А., Қарашина Г.Т.</i> Особенности образовательной системы в Нидерландах -----	114

ТІЛДІК ЕМЕС ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДАҒЫ ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Атабаева Г.К.
g.atabaeva2016@gmail.com

Калиева А.Ж.
Әл-Фараби Қазақ Ұлттық Университеті
Алматы, Қазақстан

Аннотация. В данной статье рассматриваются психологические особенности обучения иностранного языка в языковых вузах. Научно-теоретический анализ показывает 4 основные группы психологических особенностей, в процессе изучения иностранного языка.

Ключевые слова: психологические особенности, студент, учебный процесс, эмоциональные отношения, барьер

Abstract. This article is dealt with the psychological features of teaching a foreign language in non-linguistic higher educational establishments. The scientific and theoretical analysis shows 4 main groups of psychological features, in the process of learning a foreign language.

Key words: psychological characteristics, student, educational process, emotional relations, barrier

Тілдік емес жоғарғы оқу орындарында шетел тілін оқытудың психологиялық мәселелерін, болашақ мамандардың субъектілігі, оқу үдерісінің және психологиялық барьерлердің оларды оқыту жөнінде айтылу қажет. Студенттердің мамандықтары оқу үдерісіндегі субъект ретінде негізгі теориялық жағынан түсіндіріліп, адамның шексіз дамуы жөніндегі ойларының іске асуы мүмкіндігі жөнінде, Отандық және шетелдік психологтардың зерттеулерінен табылған бейнелер сол ересек адамдардың жоғарғы білім деңгейіндегі қабілеттіліктерінің субъектімен байналысын көрсеткен (Л.И. Анциферова, А.А. Бодаев, А. Маслоу, К. Роджерс, У. Шай).

Оқу үдерісінде студенттердің өзіндік мотивациялық орны бар, интеллектуалдық, эмоционалдық және жеке өмірі, оқуға араласуы, сонымен қатар өткізілген паттер ерекшеліктері, басқа мамандықтармен жұмыстарын ретке келтіре алатындығы.

Студенттердің мінез-құлық ерекшеліктері оның оқуға деген өзіндік дамуын, өзін-өзі қалыптастырудағы қабілеттілігі, студенттердің өзінің білімге деген мүмкіндігінің және жаңа білім көздерін үйреніп білуге, белсенділікке жауапкершілікпен қызығушылыққа оқып үйренуіне мүмкіндік береді. Студенттердің түсіну аппараты, интеллект, бағалау системасы және бағалы ориентациялар, эмоциялық қарым қатынастар, өзін-өзі ұстай білу қасиеттері дамиды. студенттерге оқу үдерісі олардың өмірлік талпыныстарымен тікелей байланысты.

Осы модель негізінде студенттерді оқыту келесі принциптер бойынша жүзеге асады: жетекші рөл оқып –үйренушінің тікелей өзіне байланысты; субъект оқу үдерісінің іске асуына талпынады және осыған өзін қабілетті сезінеді; оқып-үйренуші ересектің өмірлік тәжірибесі оқып үйренудегі маңызды дереккөзі; ересекті оқытудағы негізгі мақсат оның өмірлік тапсырмасын шешу болып табылады; ересек субъект өзінің оқу үдерісінде алған білімін жүзеге асыруға тырысады. студенттерді оқыту процесі өзіндік қарама-қайшылықтармен жүреді, жас ерекшелігі және оқушының рөлі; кәсіби және әлеуметтік жетістіктері, оқытушымен тіл табыса білу қажеттілігі: жалпы білімдерінің тең дәрежеде болмауы және т.б. Оқу үдерісі процесіне студенттерде осы немесе басқада дәрежеде табысты білім алуына психологиялық кедергілер туындауы мүмкін.

Қазіргі психологиялық әдебиетте ауқымды материал мазмұнның, көріністердің, атқаратын қызметтерінің және психологиялық кедергінің айқын ұсынады. Осында "кедергі" деген ұғым екі бағыттағы мағынаны және олқылық сияқты бөгетті қарастырылады, белсенділікті тежеу және ынталандыру сияқты өзін-өзі жетілдіру және даму. Белгіленген индикатор, ынталандыру, жылдамдататын және теріс - психологиялық кедергіні ұстап тұруызылу қызметтерін үйрету.

Қазіргі психологияда шет тілін оқыту процесіндегі негізгі зерттеу бағыттары ерекше көрсетілген: шет тілін тиімді игерудегі психологиялық механизмдерді қамсыздандыру, сөйлеу және оқуды игерудегі психологиялық ерекшеліктер, шет тілін тереңдетіп оқыту әдісін құрастырудағы психологиялық негіздерді іздестіру (В.А. Артемов, Г.А. Китайгородская, Г. Лозанов). Қазіргі психологияда жалпыға бірдей қабылданған жағдайлар шет тілді игеру нақтылығы оқу қызметінің бірнеше өзгешеленген позициялармен сипатталған ерекше түрі болып табылады: ана тілмен жақындастық (М. Сигуан, У.Ф. Макки), игеру түрлерінің бағыттары (Л.С. Выготский), тілдік қарым-қатынастың төмен болуы (А. Леонтьев, В.Л. Скалкин), шет тілінің пәндік және коммуникативтік

қызметке сирек қосылуы (В.А. Артемов, Г.А. Китайгородская), шет тілін оқыту процесін сөздің қызметін үйретудің басқа түрлеріне бөлу (Н.С. Харламова, З.И. Клычникова), екі тілдік сананы қалыптастыру (И.А. Зимняя, Б.В. Беляев, М. Сигуан, У.Ф. Макки). Шет тілі пән ретінде өзгешелігі атап көрсетілген (И.А. Зимняя, Б.В. Беляев, В.А. Артемов, Е.И. Пассов, Г.А. Китайгородская), оқу процесіндегі шет тілдік нақтылық сипаттамасы алалық (И.А. Зимняя), шексіздік (Б.В. Беляев, А.А. Алхазшвили), пәндік қатынастың жоқтығы (И.А. Зимняя, Р.П. Мильруд), эвристикалық (Е.И. Пассов), көп факторлығы (Е.Д. Божович, А.П. Василевич, М.К. Кабардов, Е.В. Арцишевская) көрсетілген.

Шет тілі пән ретінде оқу процесінде міндетті түрде ескерілетін өзіндік өзгешелігі бар.

Шет тілін оқу бірнеше психологиялық мәселелерді шешумен қатысты, оқытушы және оқушы деңгейінде: шет тілін таныстыру басқа елдің мәдениет феномені сияқты; ішкі ілімнің қозғамдамасының өзектілігі; оқытушы мен оқушының екі тілдік нақтылықтың жақындасуы; тілді игерудегі жеке стильдің қалыптасуы; когнитивті, эмоционалды және мағыналы шеңбердің өзектілігі және олардың жаңа нақты тілді игерудегі орталықтандыруы.

Шет тілін оқыту технологиясы байымдар психологиясына, когнитивті психологияға, психолінгвистикаға, педагогикалық психология заңдары мен заңдылықтарға сүйенеді.

Зерттеу студенттердің шет тілін игеруі шеттілдік қабілітін дамытатынын, коммуникативтік ептілік, танымдық процестің үйретілгендігі, оқу процесіне психологиялық қатысушылықты көрсетеді. Ересек адамның тілді меңгерудегі өрлеуі көптеген факторлар арқылы көрсетіледі, олардың ішіндегі ең негізгілері: оқытушының тілді іліктестің пішінді жүйесін элементтері ретінде көрсету қабіліттілігі, рационалды түрде уақытты тиімді пайдалану; шет тілін игеруге деген жоғары; оқушылардың негізгі оқу жоспарының орындалуын түсіну; оқушыға деген қызығушылық оқу субъектісіне сияқты; жеке ерекшеліктерді ескеру, ол дегеніміз, оқушының тілді меңгеруі когнитивті –лингвистикалық немесе коммуникативті-сөйлеуге қатыстылығы; оқушының эмоциялық айқындығына оқытушының адекватты реакциясы; білім нәтижесі, кері байланыс; қалыптасқан дағдылар мен алған білімдеріне сүйену.

Студенттердің шет тілін үйрену процесінде пайда болатын психологиялық кедергілер жалпы оқу процесіне тән, және сонымен қатар жаңа тілді игеру нақтылығының үгіттелген ерекшеліктеріне де тән. Ғылыми-теориялық талдаудың нәтижесі бойынша, шет тілін үйрену процесінде пайда болған психологиялық ерекшеліктерді 4 негізгі топқа бөлуге болады. Макроәлеуметті кедергілердің пайда болу себебі қоғам тарапынан шет тілге деген белсенді жігерлендірудің қозғамдамалық айналымы, білім және әлеуметтік саяси қоғамдағы қарама-қайшылықтар шет тілін оқуға деген жанама әсерін қалыптастырады. Микроәлеуметті кедергілер барьеры жақын маңдағы қоршаның өзгешелігімен кесімді ересек субъектінің шет тілін игеруі және «ересек – оқытушы» арасындағы ерекше қарым-қатынас, микроәлеуметті қоршаның өзгешелігі ересектің субъект ретіндегі кәсіби, жеке, әлеуметтік және педагогикалық қарым-қатынастағы тіршілік әрекетімі.

Қорытындылай отырып, жүргізілген зерттеу жұмыстарының нәтижелері бойынша алынған негізгі тұжырымдама келтірілген. Зерттеу студенттердің шет тілін игеруі шеттілдік қабілітін дамытатынын, коммуникативтік ептілік, танымдық процестің үйретілгендігі, оқу процесіне психологиялық қатысушылықты көрсетеді. Ересек адамның тілді меңгерудегі өрлеуі көптеген факторлар арқылы көрсетіледі, олардың ішіндегі ең негізгілері: оқытушының тілді іліктестің пішінді жүйесін элементтері ретінде көрсету қабіліттілігі, рационалды түрде уақытты тиімді пайдалану; шет тілін игеруге деген жоғары; оқушылардың негізгі оқу жоспарының орындалуын түсіну; оқушыға деген қызығушылық оқу субъектісіне сияқты; жеке ерекшеліктерді ескеру, ол дегеніміз, оқушының тілді меңгеруі когнитивті –лингвистикалық немесе коммуникативті-сөйлеуге қатыстылығы; оқушының эмоциялық айқындығына оқытушының адекватты реакциясы; білім нәтижесі, кері байланыс; қалыптасқан дағдылар мен алған білімдеріне сүйену.

Студенттердің шет тілін үйрену процесінде пайда болатын психологиялық кедергілер жалпы оқу процесіне тән, және сонымен қатар жаңа тілді игеру нақтылығының үгіттелген ерекшеліктеріне де тән. Ғылыми-теориялық талдаудың нәтижесі бойынша, шет тілін үйрену процесінде пайда болған психологиялық ерекшеліктерді 4 негізгі топқа бөлуге болады. Макроәлеуметті кедергілердің пайда болу себебі қоғам тарапынан шет тілге деген белсенді жігерлендірудің қозғамдамалық айналымы, білім және әлеуметтік саяси қоғамдағы қарама-қайшылықтар шет тілін оқуға деген жанама әсерін қалыптастырады. Микроәлеуметті кедергілер барьеры жақын маңдағы қоршаның өзгешелігімен кесімді ересек субъектінің шет тілін игеруі және «ересек – оқытушы» арасындағы ерекше қарым-қатынас, микроәлеуметті қоршаның өзгешелігі ересектің субъект ретіндегі кәсіби, жеке, әлеуметтік және педагогикалық қарым-қатынастағы тіршілік әрекетімі.

Жоғары білім беру психологиясы проблемаларының жетекші зерттеушілерінің бірі А.А. Вербицкий білім беруде келесі беталыстарды ажыратады, олар қазіргі уақытта әртүрлі дәрежеде да өз көрінісін табуда және бұл көріністер ХХ ғасырдың аяғына дейін орын алмақшы [33].

Бірінші беталыс – білім берудің әрбір деңгейін үздіксіз халықтық білім беру жүйесінің құрамдас бөлігі ретінде ұғыну. Бұл беталыс тек қана мектеп пен жоғары оқу орнының арасындағы сабақтастық проблемасын шешуді ұйғарады, сонымен қатар ол студенттердің кәсіптік дайындығын көтеру міндетін шешуді ескере отырып, жоғары оқу орны мен студенттердің болашақ өндірістік қызметінің арасындағы сабақтастық проблемасын шешуді ұйғарады. Бұл, өз кезегінде студенттердің оқу іс-әрекеттерінде өндірістік жағдайларды модельдеу міндетін қойды, ол барып оқытудың жаңа түрі – белгілік-контекстік оқытуды (А.А. Вербицкий бойынша) қалыптастырудың негізіне салынды.

Екінші беталыс – оқытуды индустриализациялау, яғни оны компьютерлендіру және онымен бірге жүретін оқытуды технологияландыру, ол қазіргі замандағы қоғамның интеллектуалдық әрекетін іс жүзінде күшейтуге мүмкіндік береді.

Үшінші беталыс – басымды ақпараттық формалардан проблемалық элементтерді, ғылыми ізденісті, оқушылардың өз бетімен жұмыс істеу қорын кеңінен пайдалануды енгізу арқылы оқытудың белсенді әдістері мен түрлеріне көшу. Басқа сөзбен айтқанда, бұл А.А. Вербицкийдің салыстырамалы түрде айтқаны бойынша, «ұдайы өндіру мектебінен» «түсіну мектебіне», «ойлау мектебіне» көшу беталысы.

Төртінші беталыс А.А. Вербицкий бойынша, «оқу-тәрбие беру процесін ұйымдастырудың қатаң тәртіппен бақыланушы алгоритм-делген әдістерінен және осы процесті дамытушы, белсендендіруші, жылдамдаушы, ойындық әдістеріне ауысудың психологиялық-дидактикалық шарттарын шарттарын қарастырумен.» байланыс-тырылады.

Бесінші және алтыншы беталыс оқушы мен оқытушының өзара әрекеттесуін ұйымдастыруға қатысты және оқытуды ұжымдық, оқушылардың бірлескен әрекеті ретінде ұйымдастыру қажеттілігін атап өтеді, бұл жерде ерекше назар «оқыт ұшының оқыт у әрекет інен студенттің танымдық әрекет іне» ауысады.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. «Ағылшын тілін меңгерудегі психологиялық кедергілер мен аспектілер» «Актуальные проблемы современной гуманитарной науки». Межвузовский научный сборник. Выпуск 3.- Алматы –Каунас - Тюмень, 2014г., стр. 141-144
2. «Шет тілін оқытуда кездесетін қиыншылықтардың психологиялық ерекшеліктері» Международный Научный Форум. «Филологическая наука в XXI веке: проблемы и перспективы» - Алматы 2014г., стр. 185-187

VOCABULARY TEACHING STRATEGY

G.A. Orazayeva senior teacher

G.T. Karashina senior teacher

Z.M. Zhanadilova senior teacher

Al Farabi Kazakh National University Almaty, Kazakhstan

Abstract. This article is devoted to the problems of teaching vocabulary and activities for teaching consolidation strategies. The role of vocabulary is undeniable in learning foreign language. Different strategies help learners to achieve better results in their work. Students can choose the strategies that can be efficient for them.

Keywords: Extensive reading, vocabulary, consolidation, strategy, teaching method, memory strategy, metacognitive.

Vocabulary is central to English language teaching because without sufficient vocabulary students cannot understand others or express their own ideas. Wilkins (1972) wrote that "... while without grammar very little can be conveyed, without vocabulary nothing can be conveyed" (pp. 111–112). This point reflects our experience with different languages; even without grammar, with some useful words and expressions, we can often manage to communicate. Lewis (1993) went further to argue, "lexis is the core or heart of language" (p. 89). English, like in any other foreign language, some words are easier to learn than others. Easiest of all are the words more or less identical to the students' native language, like, for instance, the word "vocabulary." However, students might be trapped in their confidence with which they memorize such identical words, since English has a list of some problematic words, called "false friends". These false friends are words identical in form to certain Romanian words, but completely different in meaning. An example of this would be "sensible." While many students might confidently translate this word simply "sensible," they will be astonished to find out that, the Romanian equivalent for "sensible" is in fact "rational," while the English equivalent for "sensible" is "sensitive." This demonstrates the crucial importance of allotting a special lesson for these false friends and of encouraging students to practise them as often as possible.